

Plan van aanpak: op weg naar een omgevingsvisie

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel plan van aanpak.....	3
2	Leeswijzer	3
3	Context	4
3.1	De omgevingsvisie – wat is het en wat kunnen we ermee?	4
3.2	Wat moet er in de omgevingsvisie staan?	6
3.3	Beleidscyclus en samenhang omgevingsvisie, -programma en -plan	7
3.4	Wanneer moet de visie klaar zijn?	8
4	Uitgangspunten voor inhoud, proces en vorm	9
4.1	2050 als horizon	9
4.2	Dynamisch kompas	10
4.3	Gebiedsgericht	11
4.4	Haalbaar en realistisch	12
4.5	Niet bij nul beginnen	13
4.6	Regionaal afstemmen	13
4.7	Samen opstellen	14
4.8	Beeldend, eenvoudig en digitaal raadpleegbaar	14
5	Uitgangspunten voor participatie	15
5.1	Gerichte participatie	15
5.2	Helder over mate van invloed	16
5.3	Afstemming met andere beleidstrajecten	17
5.4	Samenspel met de raad	18
5.5	Transparante communicatie	18
6	Fasering en planning	19
7	Projectorganisatie	23
7.1	Projectstructuur en -sturing	23
7.2	Projectgroep en ‘flexibele schil’	24

1 Inleiding en doel plan van aanpak

In wat voor gemeente willen we leven? Hoe ziet onze leefomgeving eruit, welke kansen en uitdagingen zijn er? Hoe geven we ruimte aan de opgaven die op ons afkomen, aan welke niet of minder? En hoe zorgen we ervoor dat we het mooie van Olst-Wijhe versterken?

De antwoorden op deze en andere vragen krijgen een plek in de omgevingsvisie. Dit plan van aanpak beschrijft hoe we de Olst-Wijhese omgevingsvisie opstellen en welke uitgangspunten we hanteren. Het geeft daarnaast inzicht in de fasering en projectorganisatie. Het doel van het plan van aanpak is hiermee de leidraad om de omgevingsvisie op te stellen, zowel voor raad, college als ambtelijke organisatie.

Dit plan van aanpak is een concretisering en verdieping op de startnotitie omgevingsvisie en de '1.0 versie' van het plan van aanpak.

2 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 gaat in op het instrument omgevingsvisie in de context van de Omgevingswet. Hoofdstuk 4 beschrijft de uitgangspunten die we hanteren om de visie op te stellen. Uitgangspunten die zowel over proces, inhoud als vorm gaan. Hoofdstuk 5 beschrijft de uitgangspunten voor de participatie rondom de omgevingsvisie. Hoofdstuk 6 gaat over het proces en planning en hoofdstuk 7 over de projectorganisatie.

3 Context

3.1 De omgevingsvisie – wat is het en wat kunnen we ermee?

Wat is een omgevingsvisie

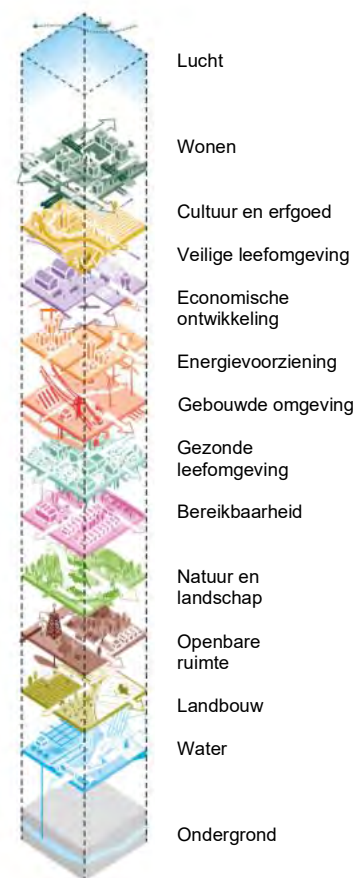
De omgevingsvisie beschrijft de hoofdopgaven van de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. In de visie geven we weer wat we als gemeente belangrijk vinden in onze leefomgeving, welke ambities we voor die leefomgeving hebben, hoe we die prioriteren, waar en hoe we die realiseren. Er staat ook in hoe we omgaan met de verschillende opgaven die om ruimte vragen, zoals de landbouwtransitie, energietransitie, klimaatadaptatie en de woonopgave. Ook geven we aan welke rol we als gemeente in de opgaven pakken, of we bijvoorbeeld de regie pakken of dat aan andere overheden of partijen overlaten.

De omgevingsvisie is een samenhangend geheel van uiteenlopende beleidsterreinen over de fysieke leefomgeving (zie afbeelding 1). Een integrale toekomstvisie op strategisch niveau. De omgevingsvisie is één van de verplichte instrumenten in het kader van de Omgevingswet.

Wat kunnen we met een omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven in de leefomgeving. Ook kan de visie inspiratie zijn voor nieuwe initiatieven. De visie is zelfbindend voor de gemeente en bevat niet direct regels voor de samenleving of andere overheden. Wel kan de visie de basis leggen om via andere omgevingswetinstrumenten ook andere partijen aan de visie te verbinden.

De visie is een belangrijk middel om het doel van de Omgevingswet te realiseren: een veilige en gezonde leefomgeving en nieuwe, duurzame ontwikkelingen mogelijk maken. Dat kan doordat de visie bijdraagt aan de vier verbeterdoelen van de Omgevingswet (zie figuur 2). Daarnaast is het omgevingsvisieproces een mooie manier om de gemeentelijke organisatie, zowel bestuurlijk als ambtelijk, verder op te leiden in de bedoeling van de wet waar het gaat om bijvoorbeeld integraliteit, het vormgeven van participatie bij beleidsontwikkeling, denken in mogelijkheden ('ja mits').

Figuur 1 Beleidsthema's in de leefomgeving

Invoering Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

- Een veilige en gezonde fysieke leefomgeving bereiken en instandhouden.
- Nieuwe, duurzame ontwikkelingen mogelijk maken om in te kunnen spelen op maatschappelijke opgaven.

Hoe willen we dat bereiken?

Benutten afwegingsruimte

meer mogelijkheden om lokaal maatwerk toe te passen

Inzicht geven in wat wel en niet kan

initiatieven komen beter van de grond door beter inzicht in wat waar wel en niet mag

Snellere besluitvorming

snellere besluitvorming met beter resultaat

Integrale benadering leefomgeving

samenhangende benadering in beleid, besluitvorming en regelgeving fysieke leefomgeving

De omgevingsvisie biedt straks ruimte voor maatwerk per gebied, zodat aangesloten wordt op de opgaven en inwoners in dat gebied. Door te kiezen voor maatwerk brengen we bovendien op gebiedsniveau focus aan in de vele opgaven die (gaan) spelen in de leefomgeving en allemaal ruimte vragen.

De omgevingsvisie geeft de toekomstrichting waar we naar toe willen bewegen en vormt, samen met de andere Omgevingswet-instrumenten, het kader waarmee initiatiefnemers inzicht krijgen of het initiatief wel of niet past. Het is van belang dat de omgevingsvisie gebruiksvriendelijk is, met begrijpelijke en toegankelijke taal en beelden.

De omgevingsvisie en met name het integraal afwegingskader, wordt een belangrijk (zo niet het belangrijkste) kader waar ruimtelijke plannen aan getoetst worden. Onder de Omgevingswet geldt een beslistermijn van 8 weken zodra een vergunningaanvraag is gedaan. Een helder kader draagt bij aan snelle besluitvorming.

De omgevingsvisie gaat uit van samenhangend beleid, waarin we afzonderlijke beleidsthema's aan elkaar verbinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

OMGEVINGSVISIE

We maken een omgevingsvisie met daarin onze eigen lokale (en integrale) ambities voor een veilige en gezonde leefomgeving.

OMGEVINGS-PLAN

We maken een omgevingsplan met begrijpelijke en eenvoudige regels en met aandacht voor lokaal maatwerk.

WERKPROCESSEN

We passen onze werkprocessen aan om deze nog sneller, integraler en klantgerichter te maken.

WEBSITE

We passen onze website aan zodat deze straks goed inzicht geeft in het vergunningenproces.

DIGITAAL STELSEL OMGEVINGSWET

We sluiten onze systemen aan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet, ook om beter samen te kunnen werken met onze ketenpartners.

ANDERS WERKEN

We trainen onszelf in het 'werken volgens de bedoeling' en formuleren spelregels voor participatie in het vergunningenproces.

Figuur 2 Doelen Omgevingswet en hoe de omgevingsvisie bijdraagt aan de vier verbeterdoelen van de wet.

3.2 Wat moet er in de omgevingsvisie staan?

De omgevingsvisie moet in elk geval een beschrijving bevatten van:

- de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving: waar bestaat de fysieke leefomgeving uit en wat is de kwaliteit ervan (op hoofdlijn),
- de voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van ons grondgebied: wat gebeurt er/ en wat gaat er gebeuren aan ontwikkelingen en instandhouding van het grondgebied (op hoofdlijn),
- ons integrale beleid voor onze fysieke leefomgeving: welke doelen streven we na en op welke manier gaan we die bereiken

Verder moet de visie expliciet rekening houden met de volgende vier beginselen:

- het voorzorgsbeginsel,
- het beginsel van preventief handelen,
- het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden worden, en
- het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Omdat de fysieke leefomgeving breder is dan alleen de ruimtelijke aspecten, noemt de Omgevingswet ook een aantal verplichte aspecten die integraal terug moeten komen in de omgevingsvisie. Het gaat om het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, activiteiten waardoor emissies, hinder of risico's worden veroorzaakt en het nalaten van activiteiten. Ook ontwikkelingen op het gebied van cultureel erfgoed, energie-infrastructuur, landbouw, landschap, milieu, natuur en water worden volgens de memorie van toelichting bij de wet meegewogen en beschreven.

Verder schrijft de wet voor dat de omgevingsvisie:

- wordt gemaakt met het oog op de doelen van de Omgevingswet,
- rekening houdt met de samenhang tussen relevante onderdelen van de fysieke leefomgeving en de belangen die daarbij een rol spelen. Dit kan bijvoorbeeld door een afwegingskader op te stellen, waarbij de belangen gebiedsgericht gewogen worden;
- afgestemd wordt met andere bestuursorganen, zoals provincie en waterschap.
- laat zien hoe we participatie rondom de omgevingsvisie hebben aangepakt, wat hiervan het resultaat is en wat we ermee hebben gedaan.

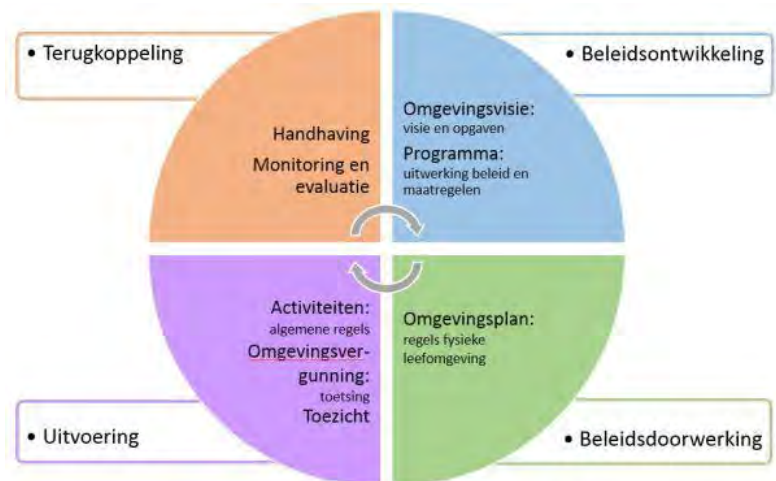
Tot slot: de omgevingsvisie is vormvrij, maar dient wel digitaal raadpleegbaar te zijn¹.

¹ Zie voor uitgebreide inhoudelijke eisen gemeentelijke omgevingsvisie: [Inhoudelijke eisen: gemeente - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://www.iplo.nl/inhoudelijke-eisen-gemeente)

3.3 Beleidscyclus en samenhang omgevingsvisie, -programma en -plan

Beleidscyclus en samenhang

De opbouw van de Omgevingswet en bijbehorende instrumenten volgen de beleidscyclus uit figuur 3. De omgevingsvisie bevat het beleid op hoofdlijnen. Dat vertalen we door in een omgevingsplan. De uitvoering gebeurt vervolgens via het stelsel van omgevingsvergunningen en het toezicht daarop. Op basis van periodieke monitoring en evaluatie, maar ook op basis van handhaving, stellen we waar nodig de omgevingsvisie en het omgevingsplan bij.

Figuur 3 Beleidscyclus

Omgevingsprogramma biedt extra (juridische) zekerheid

De gewenste kwaliteiten van de fysieke leefomgeving die in de omgevingsvisie staan, kunnen desgewenst concreter gemaakt worden door ze juridisch vast te leggen. Dat kan bijvoorbeeld door ze te vertalen naar concrete omgevingswaarden en/of door een omgevingsprogramma vast te stellen. Een omgevingsprogramma bevat de uitwerking van beleid voor een bepaald aspect (bijv. geluid, energie of wonen) of voor een specifiek gebied, voor de korte of middellange termijn. Een omgevingsprogramma is daarmee een stevige basis voor de inzet van concrete maatregelen en regels. Een deel van de huidige plannen kan als programma worden beschouwd, zoals de Woonvisie, het Gemeentelijk rioleringsplan en de Ruimtelijke visie duurzame energie. Het college stelt programma's vast en binden enkel het college bij de uitoefening van haar bevoegdheden.

Uitvoeringsprogramma bij de visie

Bij de omgevingsvisie hoort een uitvoeringsprogramma. Daarin staan de globale fasering van de activiteiten en de projecten, de kosten, de uitvoeringsstrategie en de gemeentelijke rol bij de activiteiten en projecten.

Regels vastleggen in omgevingsplan en omgevingsvergunningen

De regels over de fysieke leefomgeving leggen we vast in het omgevingsplan. Dit omgevingsplan vervangt de geldende bestemmingsplannen en verordeningen en is ook een verplicht instrument uit de Omgevingswet. Als de Omgevingswet in werking treedt, krijgt de gemeente van rechtswege de beschikking over een omgevingsplan. Dit 'tijdelijke' omgevingsplan bestaat uit de bestaande gemeentelijke regels (bestemmingsplannen) en de regels die het Rijk aan de gemeente overdraagt (de bruidsschat). Een nieuw omgevingsplan komt tot stand door regels uit het tijdelijke deel om te zetten naar het nieuwe deel. Ook regels uit gemeentelijke verordeningen worden overgezet naar het nieuwe omgevingsplan. Er is afwegingsruimte bij het maken van het omgevingsplan. Zo bepaalt de gemeente zelf wat ze met de bruidsschatregels doet en kan ze via maatwerkregels afwijken van bepaalde rijksregels. Ook bij het opstellen van omgevingswaarden (normen voor een goede omgevingskwaliteit) zit bestuurlijke afwegingsruimte. De gemeente kan op een aantal onderdelen afwijkende of aanvullende omgevingswaarden opnemen. Hiermee kan uitvoering worden gegeven aan de ambities uit de omgevingsvisie. Ook omgevingsprogramma's kunnen aan de basis liggen van het omgevingsplan.

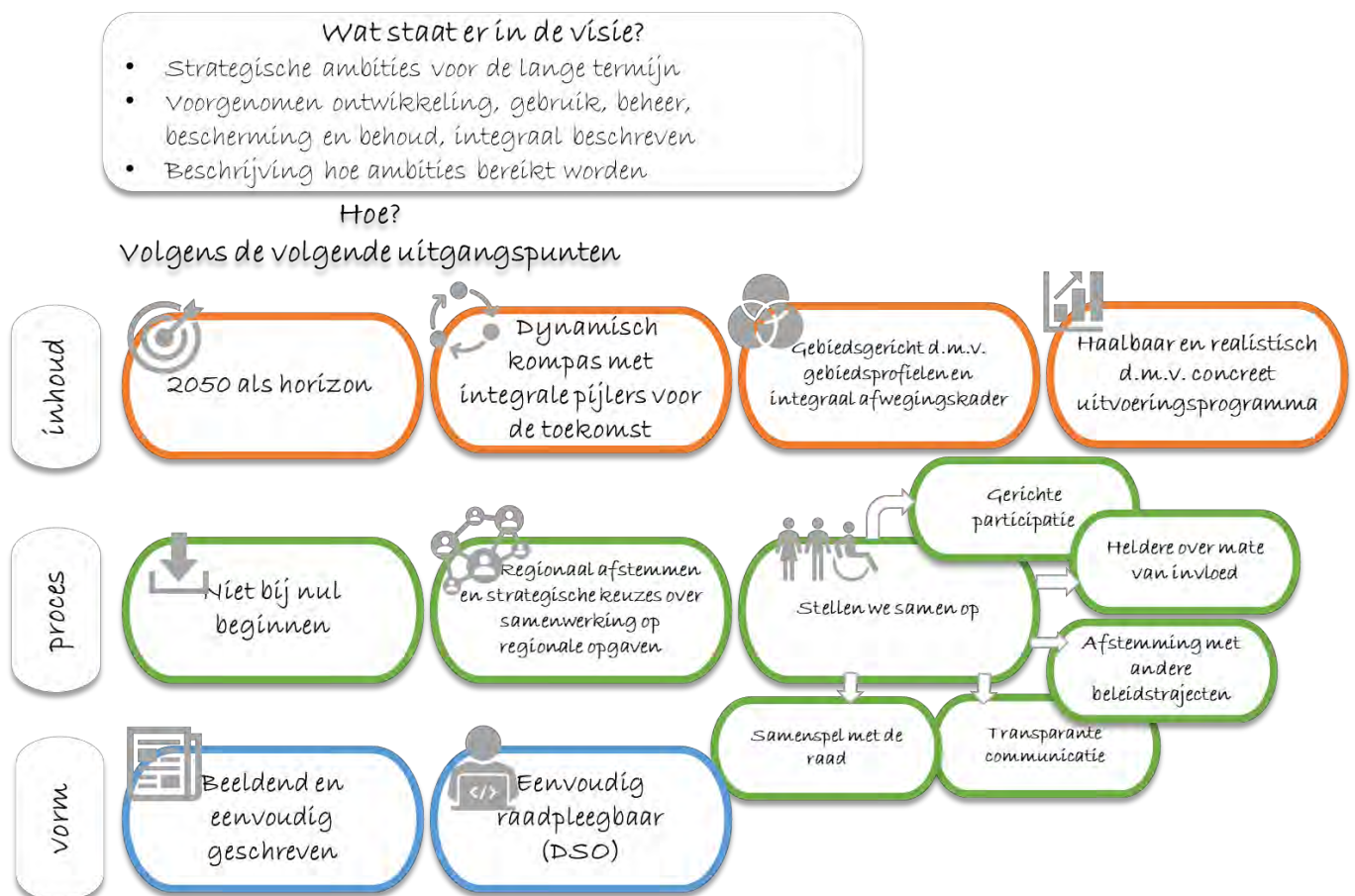
De omgevingsvisie en het omgevingsplan samen zijn belangrijke toetsingskaders voor initiatieven en onderleggers voor de uitvoering van activiteiten en projecten, het verlenen van omgevingsvergunningen en het toezicht.

3.4 Wanneer moet de visie klaar zijn?

In 2021 is gestart met de voorbereidingen voor de omgevingsvisie, met de startnotitie die in 2022 uitgewerkt is naar een plan van aanpak. Uiterlijk drie jaar na de invoeringsdatum van de Omgevingswet moet de omgevingsvisie door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Momenteel staat de invoering van de wet op 1 juli 2023 gepland. Mocht de wet uitgesteld worden, dan gaan we door met het uitwerken van een omgevingsvisie. De vele vraagstukken en de complexiteit vragen om een integrale afweging en langetermijnvisie. Een visie mag uiteraard eerder klaar zijn dan drie jaar na invoering van de omgevingswet. We gaan uit van een proces van ongeveer twee jaar vanaf het plan van aanpak, om de vaart en energie er zoveel mogelijk in te houden. In hoofdstuk 4 staat de planning verder uitgewerkt.

4 Uitgangspunten voor inhoud, proces en vorm

Voor de omgevingsvisie Olst-Wijhe hanteren we een aantal uitgangspunten. Figuur 4 verbeeldt de uitgangspunten verbeeld, die daarna toegelicht worden.

Figuur 4 Uitgangspunten in één overzicht

Uitgangspunten op inhoud

4.1 2050 als horizon

We maken geen omgevingsvisie met een einddatum. Wel spreken we een planhorizon af van circa 25 jaar: 2050. Het bijpassende uitvoeringsprogramma kent een horizon van circa tien jaar (2030), dat periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld wordt. Uit de periodieke evaluatie van het uitvoeringsprogramma moet blijken of de omgevingsvisie bijgesteld en opnieuw vastgesteld moet worden.

Met deze horizon combineren we een langetermijnvisie en een relatief abstract en wenkend wensbeeld (omgevingsvisie) met concrete maatregelen voor de korte en middellange termijn (uitvoeringsprogramma). Een planhorizon van 2050 is nog ver weg, maar de huidige uitdagingen waar onze leefomgeving mee te maken krijgen kunnen beter aangepakt worden als ze in een langetermijnperspectief geplaatst worden. De acties die ervoor nodig zijn krijgen een plek in het uitvoeringsprogramma, dat een kortere horizon heeft. 4.2 gaat verder in op het uitvoeringsprogramma.

4.2 Dynamisch kompas

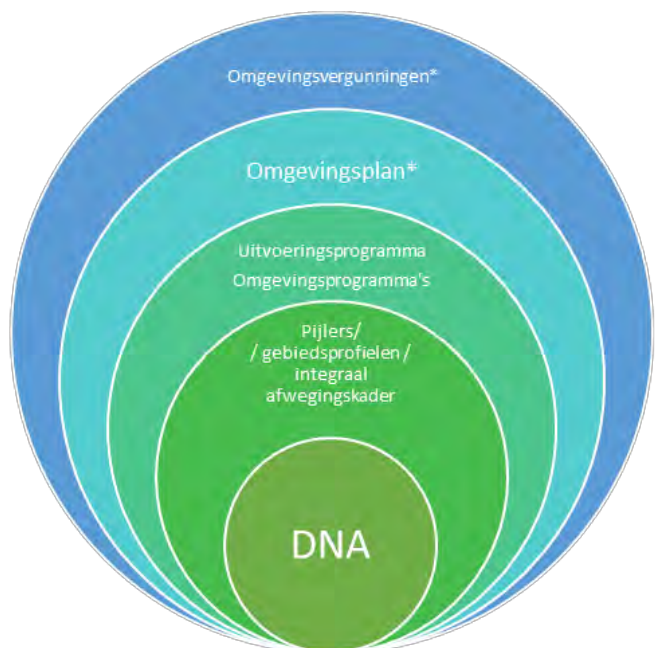
De komst van de Omgevingswet hangt samen met een veranderende leefomgeving. We staan voor diverse maatschappelijke, complexe opgaven. Denk voor Olst-Wijhe aan de recente focus op wonen en de energie- en stikstofvraagstukken die om ruimte en handelen vragen. Dit vraagt om een overheid met een langetermijnvisie die meedenkt, flexibel is en haar rol aanpast op de situatie en de opgave.

De omgevingsvisie bereidt ons voor op de toekomst; de omgevingsvisie als dynamisch kompas die richting geeft aan gewenste ontwikkelingen voor de toekomst. Het betekent dus niet dat we de toekomst willen bepalen (geen blauwdruk).

Een dynamisch kompas betekent niet dat alle onderdelen van de omgevingsvisie in eenzelfde ritme bijgesteld moeten worden. Zo moet het DNA van Olst-Wijhe voor lange termijn worden gekoesterd. Het DNA gaat over de identiteit van Olst-Wijhe en wat ons onderscheidt. Het DNA is een bestendige onderlegger voor de toekomst.

De opgaven of pijlers (4.3 gaat daar verder op in) zullen enkel aangepast worden als er nieuwe opgaven zijn die we nog niet kennen of door belangrijke koerswijzigingen van bijvoorbeeld de provincie of het Rijk.

Het uitvoeringsprogramma, dat zicht geeft hoe we werken aan het toekomstbeeld van Olst-Wijhe, heeft het meest dynamische karakter en zal periodiek worden gemonitord, waar nodig bijgesteld en vastgesteld door de raad. Met deze dynamiek bouwen we voor de raad voldoende flexibiliteit in om in te kunnen spelen op zaken die we nu nog niet kunnen overzien. In het uitvoeringsprogramma komen projecten in de leefomgeving te staan en hoe die bijdragen aan de ambities van de visie, inclusief planning, sturingsfilosofie / gewenste rol van gemeente en kostenverhaal.

Figuur 5 Hoe meer naar buiten/boven, des te dynamischer, concreter en meer gericht op de korte termijn*

4.3 Gebiedsgericht

Om richting te geven aan het gewenste toekomstbeeld formuleren we centrale opgaven, 'pijlers' die gebiedsgericht vertaald worden. Dit draagt bij aan maatwerk, doordat aangesloten wordt bij de identiteit, opgaven en wensen in een gebied. Bovendien helpt het focus en prioriteit aan te brengen op de diverse vraagstukken die er zijn. Tegelijkertijd biedt een gebiedsgerichte blik kansen om te zoeken naar zogenoemde 'koppelkansen', die bijdragen aan meerdere opgaven of belangen.

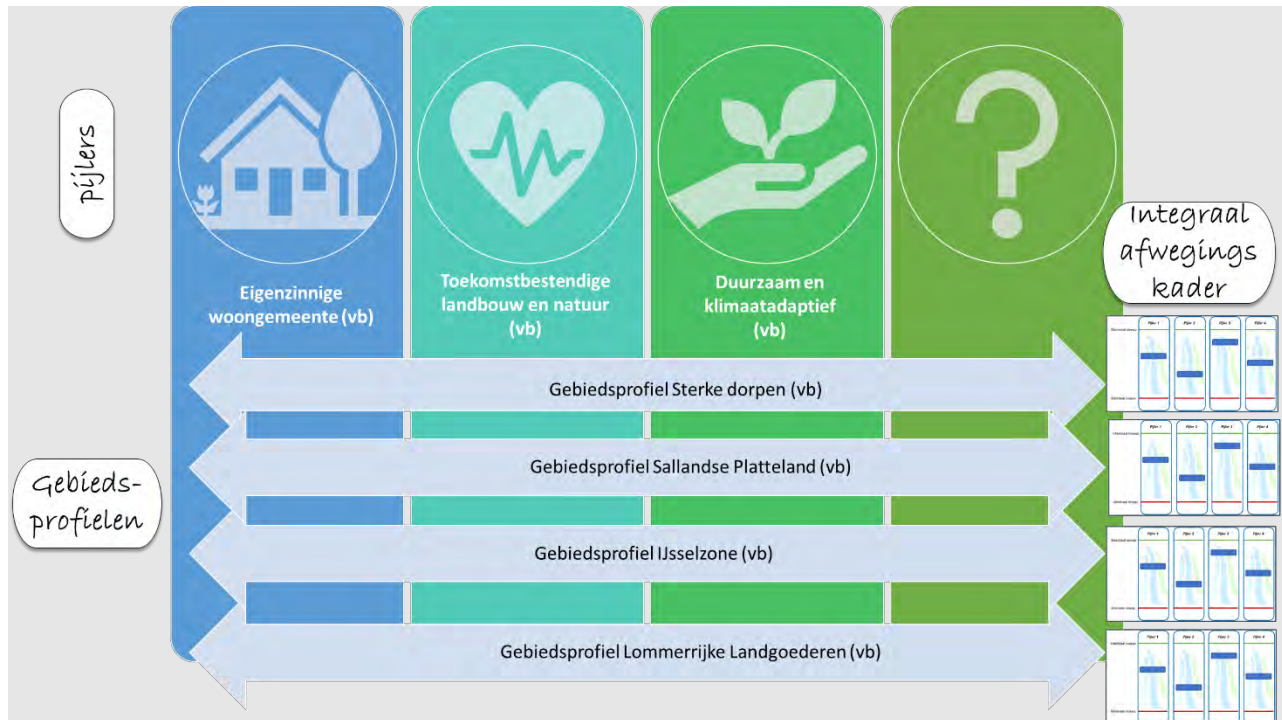
De denkrichting die we hanteren, een combinatie van toekomstgerichte, thematische pijlers met gebiedsgerichte keuzes, is als volgt:

- Er wordt een set pijlers met ambities geformuleerd die op inspirerende en beeldende manier weergeven wat we willen bereiken op de lange termijn.
- De pijlers worden per gebied of gebiedstype uitgewerkt. Welke gebieden dit zijn, wordt gaandeweg het proces gekozen. Het is denkbaar dat er verschillende schaalniveaus relevant zijn; opgaven die gemeentebreed, per gebied(styoe) of per dorp gelden.
- De gebiedsgerichte vertaling leidt bijvoorbeeld tot gebiedsprofielen en per gebied een integraal afwegingskader. In de gebiedsprofielen staan de kwaliteiten, kenmerken, gebiedsopgaven en de gewenste ontwikkeling(en) per gebied. De gebiedsprofielen geven richting aan initiatieven in een gebied en zijn ook bedoeld als inspiratie, voor wat er kan. De gebiedsprofielen zijn geen harde kaders met scherpe begrenzingen, ze laten wel zien waar we per gebied naartoe willen.
- Bij de gebiedsprofielen hoort per gebied een integraal afwegingskader, waarin staat op welke pijlers het gebied de accenten gaat leggen en waar niet of minder op. Er kan hierbij gewerkt worden met bandbreedtes, waarbij de accenten tussen een minimum kwaliteitsniveau (zoals de wettelijke normen) en een maximaal kwaliteitsniveau liggen. Dit afwegingskader wordt gebruikt om initiatieven in dat gebied aan te toetsen.
- Bij het uitwerken van de pijlers en het vertalen naar de gebieden (dus waar de opgaven moeten landen) komen ook dilemma's en keuzes aan bod. Bijvoorbeeld omdat sommige sectorale ambities tegenstrijdig zijn of omdat elke opgave ruimte claimt en we zuinig met onze beschikbare ruimte willen zijn. Met de samenleving en de raad verkennen we de integrale opgaven en kansen, leggen we dilemma's voor en werken we gebiedsgerichte oplossingen of uit.
- De pijlers en vertaling naar gebieden visualiseren we in een 'vlekkenkaart' waarop de contouren van gewenste ontwikkelingen over de lange termijn te zien zijn.

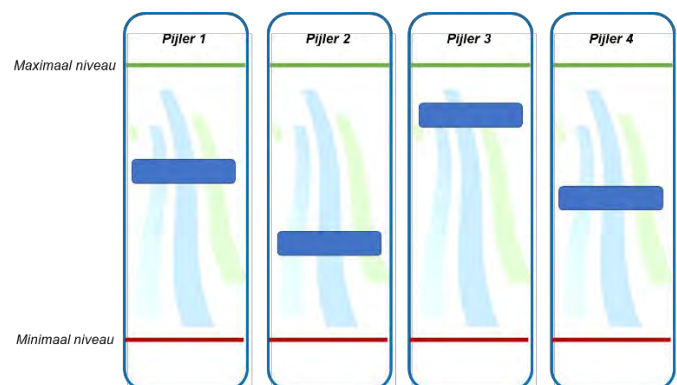
Figuur 7 visualiseert de samenhang tussen pijlers, gebiedsprofielen en integrale afwegingskaders.

Figuur 6 Voorbeeld van thema's waarop de thematische pijlers gebaseerd kunnen worden (bron: provincie Utrecht)

Figuur 7 Samenhang tussen de elementen van de denkrichting met thematische pijlers, gebiedsprofielen en een integraal afwegingskader. In het afwegingskader wordt voor het gebied aangegeven waar de accenten moeten liggen. In het figuur staan als voorbeeld de gebiedstypes uit de Structuurvisie en een aantal indicatieve pijlers.

4.4 Haalbaar en realistisch

Bij het opstellen van de omgevingsvisie houden we de uitvoerbaarheid scherp voor ogen. Dit doen we niet aan het einde van het proces, maar vroegtijdig en doorlopend. Dit gebeurt op verschillende manieren, bijvoorbeeld door een gebiedsgerichte aanpak van thematische opgaven en hierbij de samenleving te betrekken (zie 4.3). Met een dergelijke werkwijze worden ambities samen met de samenleving concreet gemaakt voor de verschillende gebieden, en wordt duidelijk of ambities haalbaar zijn. Ook het uitvoeringsprogramma, dat handen en voeten geeft aan de visie, en de concretisering van de visie in

andere omgevingswetinstrumenten zoals het omgevingsplan, dragen bij aan de haalbaarheid. De plan-m.e.r. kan ook een belangrijk instrument zijn om gekozen richtingen of ambities te toetsen op verwachte effecten op de leefomgeving en op basis daarvan eventueel bij te stellen.

Een plan-m.e.r. is bij een omgevingsvisie onder de Omgevingswet verplicht als het plan/programma kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)-plichtige besluiten of als een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming. De afweging om een plan-m.e.r. op te stellen wordt tijdens het proces aan de raad voorgelegd. De methodiek van het in kaart brengen van de effecten op milieu en leefomgeving willen we tevens gebruiken om keuzes te onderbouwen en om de monitoringssystematiek te verbeteren.

Uitgangspunten op proces

4.5 Niet bij nul beginnen

We beginnen niet bij nul en we maken slim gebruik van wat we al hebben. Er zijn, soms vrij recent nog, verschillende sectorale visies vastgesteld, zoals de Woonvisie en de Ruimtelijke visie duurzame energie. Ook ontwikkelingen als de Regionale Energiestrategie dienen te landen in de omgevingsvisie. En de politiek-bestuurlijke focus (bouwsteen 1 in de heroverweging) en het Bestuursakkoord 2022-2026 'Focus en verbinding' vormen een belangrijk vertrekpunt voor de omgevingsvisie, omdat deze focus ook een toekomstbeeld schetst. Ook bieden de politiek-bestuurlijke focus, samen met de structuurvisie en provinciale omgevingsvisie, input voor het uitwerken van ons DNA. Verder maken we gebruik van de participatieopbrengsten van de vrij recente beleidstrajecten en resultaten van evaluaties van participatieprocessen, zoals het rodedraaddocument van 2019 (zie 3.8.3).

De omgevingsvisie vervangt straks onze structuurvisie 'Ruimte voor initiatief en innovatie', dat het toekomstbeeld van onze gemeente schetst op weg naar 2025. De structuurvisie geeft een goede analyse van Olst-Wijhe en haar kwaliteiten, en beschrijft ambities en doelen over de volle breedte van de leefomgeving. Gaandeweg de uitvoering van de structuurvisie is er, mede door alle ontwikkelingen die op ons afkomen of al volop spelen, meer behoefte aan prioritering en integrale, aan afgewogen keuzes. Bijvoorbeeld in het buitengebied van Olst-Wijhe, waar opgaven zoals de energietransitie, landbouwtransitie en de woonopgave allemaal om ruimte vragen. Ruimte die maar één keer in te zetten is. De omgevingsvisie is voortaan de plek om deze integrale en afgewogen keuzes te maken en waar nodig focus aan te brengen.

Daar waar nog geen beleid hebben of daar waar tegenstrijdigheden zitten, doen we een voorstel dat we al dan niet met input van de samenleving (zie HS 5), aan de raad voorleggen. Om de opbrengst en middelen effectief in te kunnen zetten, is de insteek om alle actuele, sectorale visies over te nemen in één integrale omgevingsvisie, en gaandeweg het proces te heroverwegen of op onderdelen herijking of intrekken van (sectoraal) beleid nodig is om ons gewenste toekomstbeeld te halen.

4.6 Regionaal afstemmen

De omgevingsvisie is zelfbindend. Dit betekent dat het opgestelde document (de omgevingsvisie) alleen verplichtingen schept voor degene die het document heeft gemaakt. Tegelijkertijd is Olst-Wijhe geen eiland en zegt de Omgevingswet dat een bestuursorgaan bij de uitoefening van zijn taken of bevoegdheden rekening houdt met de taken van andere bestuursorganen. En zo nodig met andere bestuursorganen afstemt. Kortom, de visie moet ingebed worden binnen regionale, provinciale en nationale context. Op al deze schaalniveaus is Olst-Wijhe actief.

Er zijn veel complexe opgaven die de gemeentegrens overstijgen en waar samenwerking lonend kan zijn. Denk aan de landbouwtransitie, de stikstofproblematiek en de energietransitie. Olst-Wijhe is deelnemer in diverse regionale samenwerkingsverbanden, zoals de Regio Zwolle en de Verstedelijkingsstrategie (die einde 2022 doorvertaald wordt in een 'regionale woondeal'). Relevant is de aanwijzing van Regio Zwolle als Novex gebied: regio's met gebiedsontwikkelingen waar nationale opgaven in het fysieke domein dusdanig stapelen dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is. In de regio Zwolle is een belangrijk vraagstuk hoe de opgave voor wonen en werken te combineren met de klimaatopgave en het watersysteem: "klimaatadaptief verstedelijken". Ook andere samenwerkingsverbanden zijn relevant voor de omgevingsvisie van Olst-Wijhe, zoals de regionale energiestrategie West-Overijssel, afspraken die in Rivus-verband gemaakt zijn en de Gebiedsgerichte aanpak stikstof en Provinciaal programma landelijk gebied.

Actueel is de omgevingsvisie die de provincie Overijssel voorbereidt met een sterkere provinciale regierol op een aantal thema's, zoals voor grootschalige duurzame energie. Een belangrijk principe van de provinciale omgevingsvisie is het 'sturen op bodem en water' (ook een principe uit de NOVI), dat medebepalend is voor grote ruimtelijke initiatieven. Ook hiervan gaan we na wat dit betekent voor onze omgevingsvisie en hoe de gemeentelijke rol zich verhoudt tot de regierol waar de provincie op koerst. We inventariseren welke keuzes dan wel besluiten we uit de lopende samenwerkingsverbanden kunnen of moeten overnemen en die als bouwstenen dienen voor onze omgevingsvisie. Per opgave/pijler analyseren we welke gemeentelijke rol passend is in deze samenwerking met onze partners zoals de provincie, buurgemeenten, waterschap, GGD, Omgevingsdienst en de Veiligheidsregio. Tot slot is ook in DOWR-verband samenwerking lonend. In verschillende dossiers wordt al in DOWR verband samengewerkt (zoals in de stikstofaanpak). Ook qua proces willen we kennis delen op het gebied van de omgevingsvisie, die de gemeenten Deventer en Raalte al hebben.

De slagkracht van een omgevingsvisie wordt versterkt door samen te werken met andere overheden en organisaties die voor dezelfde opgaven staan. Zodat we samen werken aan het toekomstbeeld dat we voor ogen hebben. Met de omgevingsvisie en erop volgende uitvoeringsprogramma kan Olst-Wijhe aan de verschillende overlegtafels en regionale samenwerkingen een consistent en integraal verhaal voeren, en biedt duidelijkheid over elkaars rol.

4.7 Samen opstellen

De omgevingsvisie voor Olst-Wijhe stellen we nadrukkelijk in dialoog met de samenleving op. Niet alleen omdat de Omgevingswet dat verplicht, maar ook omdat we dit zo willen; onze inwoners (en andere stakeholders) kennen hun leefomgeving als geen ander. En zij hebben er belang bij om deel te nemen, omdat de visie over hun toekomstige leefomgeving gaat, ook al ligt die nog ver weg. De uitgangspunten voor participatie rondom de omgevingsvisie sluiten aan bij de ontwikkeling van ons gemeentebrede participatiebeleid en de plichten en mogelijkheden voor participatie in het kader van de Omgevingswet. Het past ook bij onze participatieaanpak zoals wie die al hanteren, bijvoorbeeld rondom de totstandkoming van de Woonvisie 2022-2025.

In hoofdstuk 5 gaan we specifiek in op de uitgangspunten voor participatie voor de omgevingsvisie.

Uitgangspunten over de vorm van de Omgevingsvisie

4.8 Beeldend, eenvoudig en digitaal raadpleegbaar

De omgevingsvisie moet vanuit de Omgevingswet in ieder geval digitaal raadpleegbaar zijn, maar is vormvrij. Wij willen een omgevingsvisie die breed toegankelijk en raadpleegbaar is, zodat elke inwoner kan

weten hoe de toekomstige ontwikkeling van Olst-Wijhe er uit ziet en of z'n eventuele plannen daarbinnen passen.

Dat betekent op de eerste plaats dat de visie goed leesbaar moet zijn voor zowel inwoners, bestuurders als de ambtelijke organisatie. Waar dat kan werken we beeldend, met duidelijke plaatjes en infographics, kaarten en referentiebeelden. Dat maakt de visie laagdrempelig, inspirerend en uitnodigend. Tekst en beeld ondersteunen elkaar. Omdat delen van de omgevingsvisie een dynamisch karakter hebben moet de visie daarnaast eenvoudig aan te passen zijn bij actualisatie.

De visie moet juridisch de juiste vorm hebben en te ontsluiten en te raadplegen zijn in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), zodat onze omgevingsvisie automatisch te zien is in het landelijke, digitale Omgevingsloket. Via dit loket kan iedereen op de kaart zien welke regels waar gelden.

5 Uitgangspunten voor participatie

Participatie is een belangrijk en bovendien wettelijk verplicht onderdeel van de totstandkoming van de omgevingsvisie. Door participatie wordt de omgevingsvisie kwalitatief beter, want inwoners en ondernemers, maatschappelijke organisaties, kunnen met kennis van de directe leefomgeving inhoudelijk bijdragen. Ook weten zij goed wat er speelt en wat er in de gemeente nodig is.

Het doel van de participatie is het vergroten van de kwaliteit en het bijdragen aan draagvlak voor de omgevingsvisie. Hiervoor boren we de kennis en ervaring uit onze samenleving aan, gaan we in gesprek en wisselen we (wens)beelden voor de toekomst uit. De inbreng uit de samenleving nemen we nadrukkelijk mee en wegen we af in onze besluitvorming over de visie. Heldere verwachtingen aan de voorkant en tijdens het proces zijn voorwaarde voor een helder en zuiver traject. Dit betekent dat we, samen met de raad, vooraf nadenken over wat het doel van de participatie is, wat de mate van invloed is (zie 5.2), voor welk onderdeel welke vorm/mate van invloed geldt, hoe het proces van participatie eruit ziet, en ook waar het participatieproces begint en waar het eindigt. Ook bij de participatie beginnen we niet bij nul en maken we gebruik van de opbrengst van afgeronde beleidstrajecten over de leefomgeving.

5.1 Gerichte participatie

Gerichte participatie betekent dat we, samen met de raad, aan de voorkant gerichte keuzes maken over welke onderdelen we input van de samenleving willen.

We werken van grof naar fijn. Dat betekent dat we eerst met de samenleving in beeld brengen wat Olst-Wijhe Olst-Wijhe maakt en wat het verhaal van onze gemeente is: het DNA. Vervolgens nodigen we inwoners en organisaties uit om samen na te denken over de toekomst van Olst-Wijhe en welke kaders daarbij al vaststaan. Het gaat om beleidsmatige kaders maar ook om de fysieke leefomgeving die al ingericht is of wordt. In het gesprek met de samenleving gaan we, mede op basis van het DNA en de beleidsanalyse na wat we nog niet hebben, hoe opgaven aan elkaar te verbinden zijn en welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn. De participatieresultaten zijn input voor de hoofdopgaven voor de lange termijn. Dit doen we op verschillende schaalniveaus: regionaal, gemeentebreed, gemeentelijke deelgebieden en de concretisering per dorp (via de dorpsontwikkelplannen).

Deze stappen leveren dilemma's en keuzes op, die interessant zijn om weer aan de samenleving dan wel de gemeenteraad voor te leggen, waarbij de raad doorslaggevend is qua keuzes. Tot slot nodigen we de

samenleving uit om tussentijds op tussenproducten en uiteindelijk op de ontwerp omgevingsvisie te reageren.

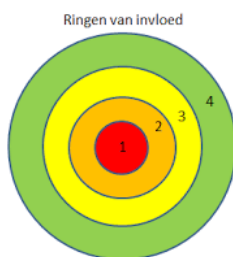
Naast het 'wat', maken we ook duidelijke keuzes over 'wie' participeert. We hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor doelgroepen die we normaliter nauwelijks zien bij participatietrajecten: 'de stille meerderheid' en 'unusual suspects'. Op deze manier willen we een brede afspiegeling van de samenleving betrekken bij de visie.

Sowieso willen we in gesprek met:

- Inwoners: Naast de inwoners die doorgaans gemakkelijk met ons het gesprek aangaan, willen we juist ook in gesprek met de 'stille meerderheid'; inwoners die niet of ondervertegenwoordigd zijn in onze participatie. Gemiddeld praat zo'n 70% van onze inwoners nooit mee, terwijl een deel van hen wél mee wil denken en meedoen (27%). Het is aan ons om hen beter te informeren over hoe er geparticipeerd kan worden, meer persoonlijk uit te nodigen en bij meer aansprekende onderwerpen te betrekken. Een belangrijke groep hierin zijn onze jongere inwoners, voor wie de toekomst van Olst-Wijhe juist zo belangrijk is. We willen dan ook extra inzetten op het betrekken van jongeren en zoveel mogelijk jongeren opzoeken om mee te praten over de leefomgeving;
 - Bedrijven;
 - Maatschappelijke organisaties, zoals scholen, woningcorporatie en zorg- en welzijnsinstellingen;
 - Belangenorganisaties en verenigingen, zoals Plaatselijk Belangen, MKB, Centrum winkeliers en LTO;
- Daarnaast betrekken we onze ketenpartners: onze buurgemeenten, de provincie, het waterschap, Rijkswaterstaat, Vitens, de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst. Hun rol varieert van kaderstellend/toetsend, belanghebbend tot het inbrengen van inhoudelijke expertise.

Kanttekening: een gerichte en laagdrempelige aanpak is van belang maar ook lastig, omdat de omgevingsvisie een relatief abstract thema is, waarvan we op voorhand niet zomaar een grote opkomst of brede afspiegeling kunnen verwachten. De gebiedsprofielen en integrale afwegingskaders zijn in onze ogen de onderdelen van de visie die voor de inwoners relatief concreet zijn en tegelijkertijd aanknopingspunten bieden voor die laagdrempelige aanpak. Ook de samenhang met de dorpsontwikkelplannen en hoe we dat slim gaan vormgeven, draagt voor inwoners bij aan herkenbaarheid en concretisering.

5.2 Helder over mate van invloed

We werken met het model van Ringen van invloed². Hoe dichter bij het middel van de cirkels, hoe groter de invloed van een betrokkene is. Het model gebruiken we om richting de verschillende doelgroepen helder te zijn in de mate van invloed die ze hebben bij de omgevingsvisie.

- 1 = meebepalen
- 2 = meewerken
- 3 = meedenken
- 4 = meeweten

- **Meebepalen**
Betrokkenen en belanghebbenden die op dit niveau deelnemen aan een traject nemen beslissingen met een doorslaggevende invloed. College en raad kunnen niet meer van de keuze afwijken. Dit niveau vraagt om duidelijke en realistische kaders vooraf en (wanneer van toepassing) nadrukkelijk commitment van het bestuur aan de genomen beslissingen.
- **Meewerken**

² Dit is een model dat ontwikkeld is door het Rijk (www.communicatierijk.nl/vakkennis/ffactor-c/ringen-van-Invloed).

Betrokkenen en belanghebbenden werken daadwerkelijk mee aan het traject. Zij leveren gezamenlijk met medewerkers van de gemeente en andere betrokkenen een plan, ontwerp of ander product op dat ter besluitvorming aan het college en gemeenteraad wordt voorgelegd.

- *Meedenken*

Betrokkenen en belanghebbenden geven hun mening en delen hun kennis. Ook kunnen zij advies geven aan diegenen die het uiteindelijke product maken en het besluit nemen. De input kan ertoe leiden dat het plan of het besluit dat uit het traject voortvloeit, beter afgestemd wordt op de wensen van de betrokkenen/belanghebbenden of verbeterd wordt door de lokale kennis en ervaring.

- *Meeweten*

De gemeente informeert betrokkenen en belanghebbenden over plannen en besluiten. Dit niveau passen we over het algemeen al toe vanuit onze communicatieaanpak.

Voor de omgevingsvisie is in ieder geval sprake van meeweten en meedenken, vooral als het gaat om bestaand beleid. We willen aan de voorkant helder zijn over de keuzeruimte. Die is er op onderdelen niet of beperkt, bijvoorbeeld doordat het Rijk, de provincie, gemeente of in regionale samenwerkingsverbanden al keuzes gemaakt zijn.

Het is aan de raad om eventueel verder te gaan en de keuze te maken om de samenleving te laten meewerken en/of -bepalen. Bijvoorbeeld bij de gebiedsprofielen of integrale afwegingskaders. Deze keuze is bepalend voor de wijze waarop we communiceren en het verwachtingenmanagement.

Daarnaast is sprake van formele inspraak bij formele stappen, wanneer de ontwerp omgevingsvisie bijvoorbeeld ter inzage ligt. Hierbij geldt onze Algemene Inspraakverordening³.

5.3 Afstemming met andere beleidstrajecten

We letten op afstemming met vergelijkbare beleidstrajecten die eerder of parallel aan de omgevingsvisie plaatsvinden. Ook maken we gebruik van participatie-opbrengsten van recente participatietrajecten. Denk aan de woonvisie, nota gezondheid, de ruimtelijke visie duurzame energie, Olstergaard, de Nota van uitgangspunten omgevingsplan en de gebiedsgerichte aanpak op de Boskamp. Door afstemming pakken we de participatie effectief en efficiënt, omdat we laten zien wat er met eerdere opbrengsten is gedaan. Ook overvragen we inwoners op deze manier niet, waardoor afhaken op de loer ligt ('participatiemoedheid').

Onderdeel van het maken van de omgevingsvisie is een analyse van recente participatie-uitkomsten. Zo nemen we de opbrengsten uit het rodedraaddocument participatie en de evaluatie van project Noordmanshoek mee, waarbij waardevolle lessen getrokken zijn uit participatieprocessen. Ook kijken we in hoeverre er een brede afspiegeling (inclusief 'stille meerderheid' en 'unusual suspects') bereikt is in deze processen. Deze analyse kan aanleiding zijn bepaalde doelgroepen gericht te benaderen of om bepaalde onderwerpen die niet recent aan bod gekomen zijn, middels participatie verder uit te diepen.

We maken daarnaast gebruik van het programma participatie en de participatiewerkgroep van de raad om leerervaringen op te halen, daarvan te leren en ons voordeel mee te doen bij de omgevingsvisie. Ook is inmiddels ervaring opgedaan met participatie in coronatijd waar we, afhankelijk van de coronamaatregelen, ook rekening mee moeten houden.

Waar mogelijk gebruiken we de opbrengsten uit de participatie voor de omgevingsvisie ook voor andere trajecten. Een concreet voorbeeld is de samenhang met de dorpsontwikkelplannen (dop's). Het zijn geen vervangers van elkaar, aangezien een omgevingsvisie en dorpsontwikkelplan een ander schaal- en detailniveau kent (een dorpsontwikkelplan is een stuk concreter) en in dorpsontwikkelplannen ook ruimte is

³ De huidige Inspraakverordening wordt in de loop van 2022 vervangen door een Participatieverordening

voor meer sociale opgaven terwijl de omgevingsvisie vooral een ruimtelijk karakter heeft. (NB: dit plan van aanpak laat enkel de samenhang met de dop's zien maar is geen aanpak voor de dop's).

Waar mogelijk biedt het participatieproces voor de visie ook input voor het maar waar mogelijk ook met het omgevingsplan. Voordeel hiervan is dat we een directe koppeling kunnen maken tussen omgevingsvisie (in het algemeen abstract) en het omgevingsplan, eventuele omgevingsprogramma's en dorpsontwikkelpunten die concreter van aard zijn. Dit zien we als waardevolle 'bijvangst'; de 'hoofdvangst' en focus qua participatie ligt uiteraard op de omgevingsvisie.

5.4 Samenspel met de raad

Het opstellen van de omgevingsvisie gaat in nauw samenspel met de gemeenteraad, het is immers de raad die de omgevingsvisie vaststelt. We betrekken de raad bij de verschillende processtappen om te komen tot een omgevingsvisie. Dat begint door de raad ook mee te nemen in voorliggende uitgangspunten en te mogelijkheid deze verder aan te vullen, aan te scherpen of te wijzigen. Daarmee wordt de raad in de gelegenheid gesteld haar kaderstellende rol te vervullen. Daarnaast is de raadswerkgroep omgevingsvisie ingesteld die tussentijds ideeën en voorstellen over het proces toetst en tussentijds bijstuurt waar nodig. In de planning (hoofdstuk 6) staan de stappen in de besluitvorming genoemd.

Daarnaast informeren we de raad wanneer en hoe we stappen nemen in kader van participatie en waar de participatie inhoudelijk over gaat. De raad toetst in het kader van het participatiebeleid achteraf of participatie binnen de gestelde uitgangspunten heeft plaatsgevonden. Ook toetst de raad of aan de motiveringsplicht is voldaan. Deze plicht houdt in dat er in de visie moet komen te staan hoe de samenleving en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn en wat de resultaten hiervan zijn.

In 2022 zal het participatiebeleid Omgevingswet worden opgesteld en als aanvullend kader gelden voor het proces. Om goed te kunnen oordelen over het participatieproces en de resultaten hieruit, nodigen we de raad uit als toehoorder/waarnemer bij de participatiemomenten.

5.5 Transparante communicatie

De verwachtingen over het participatieproces moeten van begin tot eind voor alle betrokkenen helder en navolgbaar zijn. Om die reden geven we zicht op het totaalproces, zorgen we voor transparantie en een goede vindbaarheid van informatie. Dit kan bijvoorbeeld in een nog te ontwerpen webomgeving met informatie over de omgevingsvisie, het proces om tot de visie te komen, wanneer en hoe geparticipeerd kan worden, wat er met de resultaten gedaan wordt etcetera.

We zijn helder en duidelijk in waar inwoners over meedenken en welke keuzes al gemaakt zijn; we beginnen immers niet bij nul en maken ook gebruik van eerdere participatietrajecten over de leefomgeving. De inbreng vanuit de participatie leggen we goed vast en we geven terug wat hiermee is gedaan, of wat in een latere stap wordt meegenomen.

Hiermee zorgen we ervoor dat er vooraf duidelijkheid over ieders rol en de vorm en mate van invloed die inwoners en andere betrokkenen hebben. Dit draagt bij aan vertrouwen en begrip voor het proces van de omgevingsvisie. Als sprake is van een adviesrol, maken we vooraf heldere spelregels en afspraken over ieders rol en de status van de inbreng van betrokkenen.

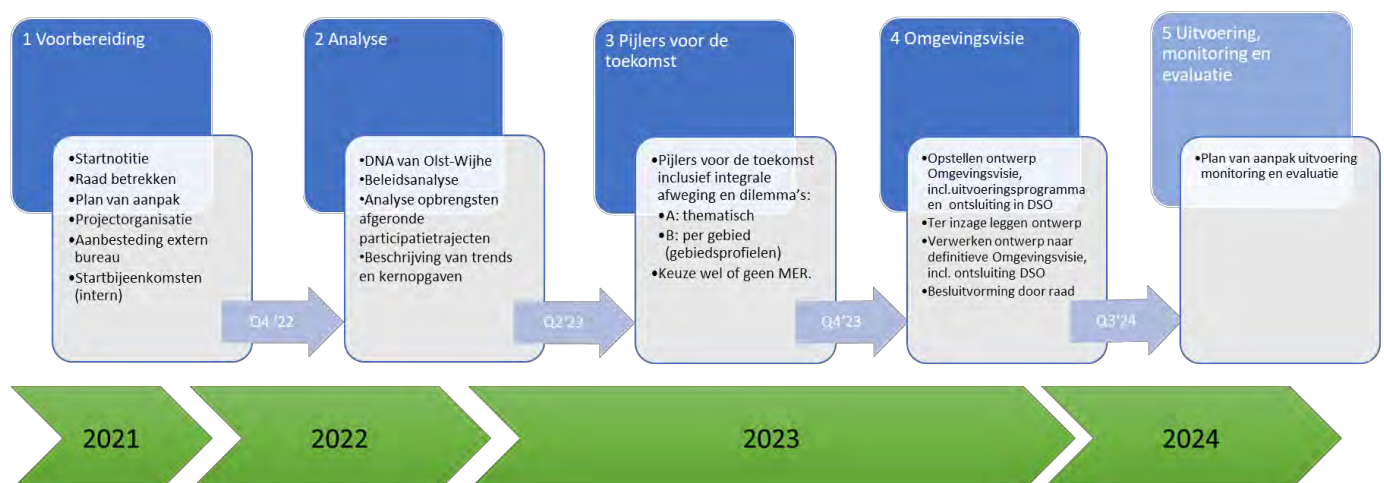
We zoeken onze gesprekspartners zoveel mogelijk actief op en zetten in op een slimme mix van middelen en participatiemethoden; laagdrempelig en dichtbij, online èn offline. De keuze van middelen hangt samen met de (brede groep) stakeholders, waarbij we ons extra focussen op middelen om de 'stille meerderheid' en de 'unusual suspects' te betrekken. En we houden rekening met het feit dat geen mens hetzelfde is,

want waar de een z'n inbreng graag geeft tijdens een fysieke bijeenkomst, geeft de ander z'n mening liever via een online enquête of in een 1-op-1 gesprek aan de keukentafel of op het voetbalveld.

6 Fasering en planning

De ambitie is om de omgevingsvisie in het derde kwartaal van 2024 vast te stellen. Hiermee trekken we ruim twee jaar uit voor het maken van de visie, gerekend vanaf het moment dat het plan van aanpak door de raad is vastgesteld. Ervan uitgaande dat de Omgevingswet op 1 juli 2023 ingaat, zijn we op tijd voor de wettelijke 'deadline' van de omgevingsvisie, namelijk drie jaar na invoerdatum. Mocht de wet later ingevoerd worden, dan is dat vooralsnog geen reden om de planning te verschuiven. Omdat we voldoende energie, enthousiasme en momentum vast willen houden, zowel voor inwoners als bestuurlijk en ambtelijk.

Onderstaande figuur laat de fasering van het maken van de omgevingsvisie zien. Op onderdelen is het een iteratief proces en niet een rigide lineair proces zoals het figuur kan suggereren. Zo staat het uitvoeringsprogramma en de koppeling met het DSO in stap 4 genoemd, terwijl voor deze onderdelen al in de voorgaande stappen keuzes gemaakt zijn over hoe we dit vormgeven.

Figuur 8 Fasering omgevingsvisie

Korte omschrijving per fase en stap

1: Fase - Voorbereiding

1.1. Startnotitie (BenW besluit, mei 2021).

Beschrijving van het waarom van een omgevingsvisie en de (eerste) procesmatige kaders.

- 1.2. **Raad betrekken** (themasessie gemeenteraad, november 2021).
Informeren over de startnotitie en het meegeven van inbreng voor het plan van aanpak door middel van een thematische sessie, aan de hand van de Mentimeter
 - 1.3. **Plan van aanpak 1.0** (raad, februari 2022)
Nadere uitwerking van de startnotitie in plan van aanpak 1.0, die oordeelsvormend aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.
 - 1.4. **Projectorganisatie instellen** (q1/q2 2022) Zie hoofdstuk 7.
 - 1.5. **Aanbesteding extern bureau** (q4 2022/q1 2023)
We starten een aanbestedingsprocedure om een extern bureau te vragen om de gemeente te begeleiden bij het opstellen van de omgevingsvisie. We kiezen voor een extern bureau omdat een bureau expertise en ervaring biedt die wij niet in huis hebben en daarnaast is het opstellen van een nieuw instrument als de omgevingsvisie een grote opgave voor een kleine organisatie als Olst-Wijhe. Het bureau zal ook, in samenspraak met de projectgroep, een uitgewerkt voorstel maken voor participatie bij de omgevingsvisie. De keuze voor het bureau wordt met een collegebesluit bestendigd.
 - 1.6. **Starbijeenkomsten intern** (q1/q2 2022)
Bedoeld om de gemeentelijke organisatie (bestuurlijk en ambtelijk) op vlieghoogte te brengen wat betreft omgevingsvisie, informeren over plan van aanpak en eventuele aanvulling of aanscherping van het plan van aanpak. Onderdeel hiervan zijn (thema)sessies met de (nieuwe) raad en een sessie met de (nieuwe) raads werkgroep omgevingswet/omgevingsvisie (idem, om te informeren en consulteren, tussenproducten voor te leggen). Te denken valt aan uitgangspunten met betrekking tot het beoogde doel van de omgevingsvisie, participatie (o.a. doel&verwachtingen, welke momenten en welke vormen), wel of geen centrale pijler, de vorm van de omgevingsvisie en ontsluiting ervan in het DSO en de structuur zoals uitgewerkt in dit plan van aanpak (met opgaven → pijlers → vertaling in thema's en gebieden incl. afwegingskader). Het gaat hier om keuzes die de raad zal maken.
 - 1.7. **Definitief plan van aanpak** (q4 2022)
De resultaten van de vorige stappen, met uitzondering van 1.6, verwerken we in een definitief plan van aanpak, dat ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.
- 2. Fase - Analyse**
- 2.1. **Het DNA van Olst-Wijhe** (q1 2023)
Wat kenmerkt onze gemeente en wat is de ontstaansgeschiedenis? Het gaat kortom om onze identiteit en onze kernkwaliteiten die onze gemeente zo typeert dat het ook op lange termijn moet worden gekoesterd. Hierbij kan geput worden uit bestaande beleidsstukken, zoals de structuurvisie, het landschapsonwikkelpuntenplan en de politiek-bestuurlijke focus. We willen een eerste voorstel van het DNA maken op basis van elementen uit de Structuurvisie, politiek-bestuurlijke focus en woonvisie. Dit voorstel leggen we voor bij de raads werkgroep en vervolgens bij de samenleving die het voorstel toetst op herkenbaarheid en volledigheid.
 - 2.2. **Beleidsanalyse** (q1 2023)
In hoeverre draagt ons huidige beleid bij aan ons DNA en de kernopgaven, wat zijn eventuele tegenstrijdigheden en koppelkansen? Waar mist nog beleid? De beleidsanalyse wordt als bijlage bij de omgevingsvisie opgenomen. Deze stap gaat in wisselwerking met 2.3 en 2.4.
Bij de stappen zullen gemeenteraad, de raads werkgroep Omgevingswet/omgevingsvisie brainstormend en consulterend worden betrokken, eventueel besluitvormend als het gaat om een volwaardig tussenproduct.
 - 2.3. **Analyse opbrengsten afgeronde participatietrajecten** (q4 2022 / q2 2023)
We brengen in beeld in hoeverre er een brede afspiegeling (inclusief unusual suspects) bereikt is bij afgeronde participatietrajecten over de leefomgeving en of het voor de omgevingsvisie nodig is bepaalde doelgroepen gericht te benaderen of bepaalde onderwerpen verder uit te diepen met inwoners. Deze stap gaat in wisselwerking met 2.2 en 2.4. Deze stap kan in de fase

Vorbereiding al voorbereid worden, aangezien deze analyse zicht geeft op de benodigde participatie-acties.

2.4. Beschrijving trends en opgaven (q4 2022/q2 2023)

Wat zijn de belangrijkste trends en opgaven wereldwijd, op landelijk en lokaal niveau? Deze stap leidt onder andere tot een heldere set van strategische opgaven op het schaalniveau van geheel Olst-Wijhe. We putten hierbij onder andere uit de analyse behorende bij de politiek-bestuurlijke focus en structuurvisie. Deze stap gaat in wisselwerking met 2.2 en 2.3, en is input voor stap 3.1. Ook kunnen de trends en opgaven aanleiding zijn om te analyseren welke kernkwaliteiten voor het DNA (2.1) vernieuwd of veranderd zouden moeten worden. Zo kan worden bepaald wat de gewenste identiteit is voor nu en op de lange termijn. Een tussenresultaat met een beschrijving van de opgaven leggen we in ieder geval de raads werkgroep voor en waar we de gehele raad in ieder geval over informeren.

Het voorstel is om de resultaten van fase 2 bestuurlijk voor te leggen aan college en raad, in ieder geval om er kennis van te nemen en eventueel om er een besluit over te nemen. Ook willen we de samenleving informeren over de tussenresultaten en in gelegenheid stellen erop te reageren.

3. Fase - Pijlers voor de toekomst

3.1. Pijlers voor de toekomst inclusief dilemma's en integrale afweging (q3/q4 2023)

De gemeentebrede opgaven die in stap 2.4 zijn geïnventariseerd, worden in stap 3.1 vertaald naar de verschillende gebieden die Olst-Wijhe onderscheidt. Dit begint bij het kiezen van een gebiedsindeling, waar de raad voor aan zet is.

Verder wordt in stap 3.1 de afweging tussen opgaven en ambities gemaakt. Dit kan dilemma's opleveren aangezien elke opgave en doelstelling fysieke ruimte claimt. Hoe kunnen we bijvoorbeeld ruimte geven aan de woonopgave en we tegelijkertijd ruimte willen geven aan de energietransitie en klimaatadaptatie? We leggen de dilemma's voor aan de raad en inwoners. Bijvoorbeeld of er op onderdelen wellicht andere of nieuwe beleidskeuzes gemaakt moeten worden naar aanleiding van de integrale afweging.

Oplossingsrichtingen en keuzes verwerken we in de centrale pijlers die richting geven aan de toekomst: zowel thematisch als gebiedsgericht. Het resultaat van deze stap verbeelden we in een 'vlekkenkaart' met het wensbeeld voor de fysieke leefomgeving op hoofdlijnen voor de langetermijn.

3.1.1. Thematisch – de oplossingsrichtingen van de voorgelegde dilemma's verwerken we in thematische pijlers. Ook kiest de raad in deze stap of één of meerdere pijlers meer gewicht moeten krijgen dan andere. Dit kan op verschillende manieren. *Zo zijn er praktijkproeven waarbij 'global goals' zijn toegepast bij het opstellen van de omgevingsvisie (zowel voor de 'kapstok' als de integrale afweging) en zijn er verschillende manieren om 'gezondheid / gezonde leefomgeving' als pijler te kiezen. Dat kan bijvoorbeeld door het concept van 'brede welvaart' te hanteren.*

3.1.2. Gebiedsgericht – om maatwerk te bieden per gebied(stype) werken we de thematische pijlers ook per gebied uit, op integrale wijze. Inwoners denken hierin actief mee. De gebiedsgerichte vertaling leidt tot gebiedsprofielen en per gebied een integraal afwegingskader. De gebiedsprofielen en afwegingskaders kunnen door de dorpen worden uitgewerkt in de dorpsontwikkelpunten.

We verwachten in deze stap meerdere momenten van de samenleving als gemeenteraad nodig te hebben om dit uit te werken en om eventuele tussenproducten voor te leggen. De raad maakt uiteindelijke keuzes. Met de raads werkgroep werken we verder uit hoe we de samenleving betrekken bij dit en andere onderdelen.

3.2. Keuze wel of geen plan-m.e.r. (q4 2023)

De raad weegt af of het waardevol is om een MilieuEffectRapportage (of een

OmgevingsAdviesRapportage) uit te laten voeren of niet. Dat kan in deze stap, maar voorgesteld wordt om ook bij de startsessies stil te staan over het plan-m.e.r. en de meerwaarde ervan, zodat de daadwerkelijke keuze om het wel of niet te doen ook eerder in het proces gemaakt kan worden. Een plan-m.e.r. verplicht als het plan/programma kaderstellend is voor m.e.r.- (beoordelings)-plichtige besluiten of als een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming. Over de verplichting is momenteel nog geen jurisprudentie over, wel zijn er praktijkproeven uitgevoerd⁴.

Ook maken we in deze stap de keuze om wel of niet met omgevingswaarden te werken. Een omgevingswaarde is een van de instrumenten waarmee overheden het beleid van de omgevingsvisie kunnen uitvoeren. Hiermee kan de gemeente de kwaliteit vastleggen die we voor de fysieke leefomgeving wil bereiken. Deze kwaliteit moet objectief vast te stellen en meetbaar zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om waarden voor de luchtkwaliteit of de waterkwaliteit.

Het voorstel is om de resultaten van fase 2 bestuurlijk voor te leggen aan college en raad, in ieder geval om er kennis van te nemen en eventueel om er een besluit over te nemen. Ook willen we de samenleving informeren over de tussenresultaten en in gelegenheid stellen erop te reageren.

4. Fase - omgevingsvisie

4.1. Opstellen ontwerp omgevingsvisie, inclusief uitvoeringsprogramma (q1 2024)

In deze stap werken we alle voorgaande bouwstenen uit tot de eerste versie van de omgevingsvisie: het ontwerp. In het uitvoeringsprogramma komt te staan welke projecten in de leefomgeving er op de planning staan, waar en hoe die bijdragen aan de pijlers en gebiedsprofielen. Ook staat per project de sturingsfilosofie, de gewenste rol van de gemeente en hoe kostenverhaal geregeld moet worden. Daarnaast gaat het uitvoeringsprogramma in op de samenhang tussen de omgevingsvisie met andere Omgevingswet instrumenten zoals het omgevingsplan, en eventuele omgevingsprogramma's en omgevingswaarden. De ontwerp omgevingsvisie wordt in een 'proefversie' in het DSO ontsloten. Het ontwerp wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

4.2. Ter inzagelegging Ontwerp omgevingsvisie (q2 2024)

Voor inwoners, maatschappelijke organisaties en buurgemeenten en ketenpartners. Reacties en zienswijzen verzamelen we, waarop we reageren met een nota van beantwoording.

4.3. Verwerken ontwerp naar definitieve omgevingsvisie, incl. ontsluiting DSO (q3 2024)

Op basis van de nota van beantwoording vormen we het ontwerp om naar een definitieve versie. De visie wordt ontsloten naar het DSO (waarvan de voorbereidingen vanaf begin starten) is en gepresenteerd aan de raad.

4.4. Besluitvorming door de raad (q3 2024)

⁴ De Commissie m.e.r. experimenteert sinds 2016 in pilotprojecten met omgevingsplannen en milieueffectrapportage, zie [Pilots Omgevingsplannen en milieueffectrapportage - Commissiemer.nl](https://www.commissiemer.nl)

7 Projectorganisatie

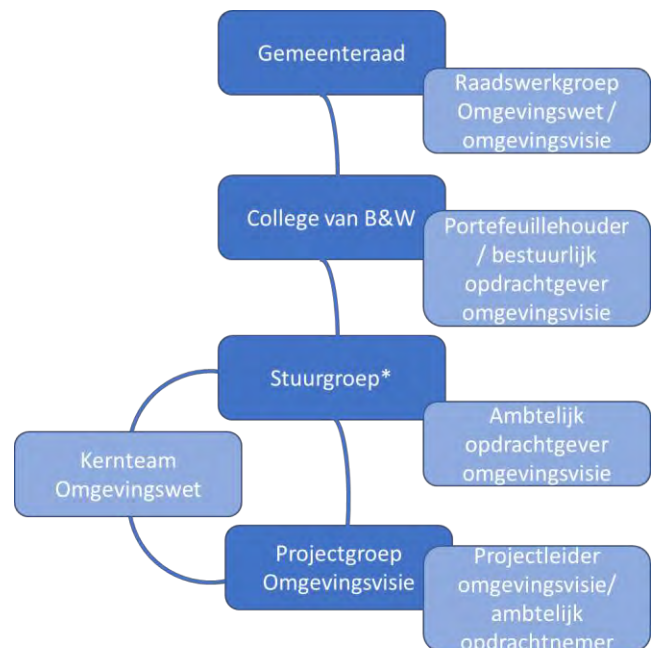
7.1 Projectstructuur en -sturing

Figuur 10 visualiseert de gemeentelijke projectstructuur van de omgevingsvisie.

- De gemeenteraad stelt de omgevingsvisie vast en stuurt op hoofdlijnen wat betreft de doelen en opgaven in de visie. Raad is kaderstellend, neemt besluit over het plan van aanpak, omgevingsvisie en eventueel over tussenproducten. Wordt tussentijds geïnformeerd.
- De raads werkgroep Omgevingswet / omgevingsvisie, met een afvaardiging van de gemeenteraad, toetst tussentijds ideeën en voorstellen vanuit college / projectgroep over het proces, stuurt bij waar nodig. Wordt tussentijds geïnformeerd.
- College van B&W is verantwoordelijk voor de uitwerking van de omgevingsvisie.
- De portefeuillehouder en tevens bestuurlijk opdrachtgever, bestuurlijk coördinator, bestuurlijk aanspreekpunt en stuurt op hoofdlijnen
- * Stuurgroep, vertegenwoordigd door in ieder geval ambtelijk opdrachtgever en projectleider omgevingsvisie/ambtelijk opdrachtnemer. Bespreekt tussenproducten die bestuurlijk voorgelegd worden, stuurt bij waar nodig.

Nog nader te bepalen of de bestaande stuurgroep omgevingswet tevens voor de omgevingsvisie wordt gebruikt (uitgebreid met de projectleider omgevingsvisie), of dat een separate stuurgroep ingesteld wordt.

- Ambtelijk opdrachtgever, schakel tussen bestuur en ambtelijke organisatie, stuurt ambtelijk op inhoudelijke en procesmatige kaders.
- Projectgroep omgevingsvisie, zie par. 7.2.
- Projectleider / ambtelijk opdrachtgever: coördinatie van proces en inhoud omgevingsvisie, ambtelijk aanspreekpunt, rapporteert richting stuurgroep, portefeuillehouder, college en raad(swerkgroep)

Figuur 10 Projectstructuur

7.2 Projectgroep en 'flexibele schil'

De projectgroep omgevingsvisie is verantwoordelijk voor de voortgang van de omgevingsvisie. De projectgroep is vertegenwoordigd door adviseurs vanuit de volgende beleidsvelden:

- leefomgeving
- ruimtelijke ordening
- communicatie/participatie
- planjurist
- gezondheid/gezonde leefomgeving

De inhoud van de omgevingsvisie werkt de werkgroep samen uit met een schil van 'meedoeners en meedenkers'. Hiermee bouwen we integraal aan de omgevingsvisie. Deze schil aan medewerkers leveren op regelmatige basis input op de omgevingsvisie of worden op andere wijze betrokken bij het opstellen ervan, bijvoorbeeld door beleidsanalyses te doen en deel te nemen aan werksessies en brainstorms. Mogelijk nemen we, op basis van de gekozen pijlers, de meedenkers op in de werkgroep als blijkt dat er voor één of meerdere thema's als centraal thema wordt gekozen. In de meedenkers zijn in ieder geval de volgende beleidsvelden vertegenwoordigd:

- Wonen
- Duurzaamheid: energietransitie en warmtetransitie
- Klimaatadaptatie
- Leefbaar Platteland
- Economie
- Openbare ruimte (groen, spelen, wegen, riolering, water etc.)
- Natuur en landschap
- Verkeer en mobiliteit
- Recreatie en toerisme
- Sociaal domein
- Leefbaarheid
- Sport
- Cultuurhistorie
- Veiligheid
- Grondzaken
- Milieu